

УДК 343.98

Кожевніков В. В., заступник завідувача відділу
криміналістичних видів досліджень Черкаського НДЕКЦ МВС
України
e-mail: v_v_kog@ukr.net

МОЖЛИВОСТІ СИСТЕМАТИЗАЦІЇ ОБ'ЄКТІВ БАЛІСТИЧНИХ ОБЛІКІВ З ВИКОРИСТАННЯМ ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Сучасна криміналістика володіє великою кількістю різновидів криміналістичних обліків, які значно полегшують процес ідентифікації та розкриття злочинів у цілому. При цьому криміналістичний облік вогнепальної зброї відіграє важливу роль при розслідуванні кримінальних злочинів, знаряддям вчинення яких вона є [1].

Статистика, яка надана Генеральною прокуратурою України, показує різке (майже у 2,5 рази) зростання чисельності злочинів, здійснених з використанням саме вогнепальної зброї. Це підтверджує гіпотези про те, що незаконна зброя розповсюдилась у суспільстві та потрапила у руки кримінальних елементів [2, с. 53]. Причому це може бути як вогнепальна саморобна зброя, вилучена з незаконного обігу, так і нарізна (мисливська), гладкоствольна чи інша зброя, що знаходиться у власності громадян, чи перебуває на обліку підрозділів дозвільної системи ГУНП, проте з різних причини могла бути втрачена, викрадена і використана у злочинних цілях.

У той же час, за підрахунками Української асоціації власників зброї, українці щорічно купують 70-100 тисяч одиниць зброї. Однак дані поліції за кількістю зареєстрованих «стволів» можуть не збігатися з реальними показниками. Зазначається, що загалом на руках українців може знаходитися до 5 млн одиниць зброї. А за даними американської аналітичної компанії Small Arms Survey, в Україні у 2017 році сумарно легальної та нелегальної зброї у населення – близько 4,4 млн одиниць.

З метою контролю за розповсюдженням зброї, її використанням, а також розкриття злочинів, учинених із застосуванням вогнепальної зброї, як законодавствами зарубіжних країн, так і вітчизняних встановлюється процедура контрольного відстрілу зброї, як механізму її обліку та ідентифікації. У подальшому, об'єкти таких контрольних відстрілів (кулі та гільзи) формуються в обласні оперативно-пошукові колекції, які входять до складу балістичних обліків Експертної служби МВС України, або так званої кулегільзотеки [3, с. 5].

Відомо, що разом з інформацією про конкретну одиницю зброї, в кулегільзотеці зберігається інформація про особу її власника, що є не менш важливим в розкритті злочину із застосуванням зброї, ніж слідова інформація на кулях та гільзах, виявлених під час огляду місця скоєння злочину. Однак враховуючи значний відсоток «міграції» зброї від одного власника до іншого, у колекції буде міститись інформація лише про ту особу, яка надавала зброю під час останньої перереєстрації. Інформація ж про попередніх власників зброї може зберігатись лише у працівників дозвільних систем обласних підрозділів Національної поліції.

Враховуючи величезний потік зброї, яка підлягає реєстрації, а також періодичне (раз на три роки) проведення перереєстрації з проведенням експериментального відстрілу, кількість об'єктів, які уміщуються до кулегільзотек, зростає в геометричній прогресії.

Ведення балістичного обліку лише шляхом накопичення об'єктів, без використання якомога широкій систематизації (за видом, моделлю, калібром зброї) та неможливістю проведення вибірки за адресними даними власників зброї, вже після першої перереєстрації зброї призводитиме до колапсу обліку, тобто неможливості його ефективного функціонування. Адже за необхідності неможливо буде оперативно отримати об'єкти для перевірки та встановлення ідентифікації.

Крім того, під час наступних перереєстрацій зброї, її ремонту чи заміні частин виникне необхідність заміни відстріляних раніше куль та гільз, Оскільки як відомо, з часом, після здійснення певної кількості пострілів, змінюється слідова інформація на стріляних кулях та гільзах, а, отже, при порівнянні можуть виникнути великі ускладнення.

Так, можна лише уявити процес пошуку куль та гільз контрольного відстрілу з конкретної зброї серед хаотичного масиву усіх відстрілів, особливо коли необхідно оперативно провести

порівняння з кулями та гільзами, вилученими з місця події. Навіть якщо об'єкти будуть розкладені по видах та калібрах, час ручного пошуку необхідного відстрілу буде рахуватись в десятках годин [4, с. 151-153].

Для успішного вирішення завдань із систематизації обліку куль та гільз, експериментально відстріляних зі зброї, яка перебуває у власності громадян чи на об'єктах дозвільних систем, працівниками Черкаського НДЕКЦ МВС України була самостійно розроблена та впродовж декількох років успішно використовується інформаційно-аналітична система (ІАС) обліку куль та гільз після проведення контрольних відстрілів зброї. Завдяки цій системі працівники впродовж декількох хвилин можуть знайти задані об'єкти відстрілу зброї серед масивів у десятки тисяч об'єктів.

Система є надзвичайно простою в роботі, вільно може використовуватись за наявності мережі Інтернет після ідентифікації (введення логіну та паролю) оператора. Крім цього, локальна мережа має бути з відповідним захистом, оскільки в системі буде постійно накопичуватись інформація, що містить персональні дані (прізвище, ім'я, по-батькові, домашня адреса тощо), тобто робота з такою системою повинна відповідати законодавству України щодо захисту персональних даних.

Ілюстрація 1. Загальний вигляд сторінки створення облікового запису

Ілюстрація 2. Внесення даних виду зброї, її моделі та калібру

Ілюстрація 3. Алгоритм внесення адреси власника зброї методом почергового вибору

Для занесення даних про вид, модель та калібр зброї, що відстрілювалась, система містить у собі відповідні бібліотеки, розгруповані таким чином, що зазначивши вид зброї, у вікнах справа в автоматичному режимі виводиться на екран перелік доступних моделей та їх калібр (див. ілюстрацію 2), які можливо в ручному режимі поповнювати.

В разі занесення відомостей про зброю, яка раніше відстрілювалась, система автоматично видає про це повідомлення та вносить відомості щодо місця зберігання раніше відстріляних куль та гільз. Також вносяться дані номера дозволу, номер шафи та ящика, де будуть знаходитись відстріляні кулі та гільзи (в разі занесення відомостей про зброю, що раніше відстрілювалась, ці поля, а також дані власника зброї, блокуються).

З метою спрощення внесення даних про реєстрацію власника зброї, вибір адреси побудований на основі класифікатора одиниць адміністративно-територіального устрою України (КОАТУУ). Причому дані можливо вносити як методом почергового вибору (див. ілюстрацію 3), так і методом пошуку за декількома першими літерами назви та із запропонованого списку обрати необхідний населений пункт.

Створення запису

НОМЕР ПО ЖУРНАЛУ: ТРА 17 00000000 ДАТА ВІДСТРІЛУ: 30.08.2017 ВИД ЗБРОЇ: Травматична збр. ☐ ТЕРМІНОВО ☒ НЕ ТЕРМІНОВО

ДАТА ЗАЯВИ: 30.08.2017 ДАТА КАНЦЕЛЯРІЇ: 30.08.2017 ВХІДНИЙ НОМЕР: 123456

ВИД ЗБРОЇ: Автомат, Гвинтівка, Карабін, Комбінована рушниця, Кулемет, Пістолет, **Револьвер** МОДЕЛЬ: РГ-9, ринг, РКС-3, РКС5, РКС-5 Ринг, **Скат-1Р** КАЛІБР: 8х68 mauser, 8х68 S, 9,3х62, 9,3х72R, 9,3х72R/12, 9х19, **9 мм R**

СЕРІЙНИЙ НОМЕР: 123456 КІЛЬКІСТЬ ГІЛЬЗ: 3 КІЛЬКІСТЬ КУЛЬ: 3

НОМЕР ДОЗВОЛУ: 123456 НОМЕР ШАФИ: 1000 НОМЕР ЯЩИКА: 1000

ПРИЗВИЩЕ: Степаненко ІМ'Я: Степан ПО БАТЬКОВІ: Степанович

АДРЕСА: Україна, Черкаська область, Черкаський район, с. Степанки, вул. Садова, б.36

КОМЕНТАР: ТЕСТОВИЙ ЗАПИС!!!

ВІДПОВІДАЛЬНИЙ: Пташкін Роман Леонідович ☒ ДОВІДКА НЕ ЗАБРАНА ☐ ДОВІДКА ЗАБРАНА

Зберегти **Скасувати**

Ілюстрація 4. Загальний вигляд заповненої форми запису інформації про постановку на облік контрольних відстрілів зброї

Серед функціональних можливостей ІАС є можливість проведення пошуку інформації серед раніше занесених даних, а також редагування записів. Можливості системи дозволяють проводити пошук інформації за: видом, моделлю, калібром зброї; датою проведення відстрілу; серійним номером зброї; прізвищем власника зброї.

Створити	☐ ТІЛЬКИ НЕ ЗАБРАНІ ☒ АРХІВНІ ВКЛЮЧНО	ДАТА ВІДСТРІЛУ: 10	ГО225	ПРИЗВИЩЕ: --	Знайти
НАР-17-00000016	18.08.2017	Нарізна зброя	СКС	Україна, Черкаська область, м. Черкаси	
НАР-14-00000000	АРХІВ 03.12.2014	Нарізна зброя	СКС	Україна, Черкаська область, м. Черкаси	
НАР-00-00000876	АРХІВ 10.08.2017	Нарізна зброя	СКС	Україна, Черкаська область, м. Черкаси	

Ілюстрація 4. Інформація за заданими параметрами пошуку

Пошук раніше занесених даних проводиться шляхом встановлення пошукових фільтрів, причому як за одним критерієм, так і за їх сукупністю, які дозволяють відсіяти ті чи інші дані (наприклад, за серійним номером, включаючи архівні записи (див. ілюстрацію 4) чи пошук за частиною прізвища та видом зброї тощо).

У випадку, коли одна й та ж зброя відстрілювалась декілька разів, ІАС дозволяє переглянути архів усіх попередніх записів. Для цього необхідно відкрити форму редагування запису та натиснути кнопку «Архів», після чого відкриється вікно браузера, в якому буде відображений весь архів за певним серійним номером зброї.

Функціональні можливості ІАС дозволяють формувати статистику внесення відстрілів за певні періоди часу та отримувати інформацію про відстріли за різними типами зброї, проведені за різні проміжки часу, в т.ч. за минулі роки.

Таким чином, впровадження подібних інформаційно-аналітичних систем обліку відстрілу зброї, окрім систематизації колекції куль та гільз, відстріляних із зброї за різними категоріями дає змогу вирішення інших завдань та буде визначати готовність експертних підрозділів до значного збільшення масивів кулегільзотек, яке можливе, наприклад, у разі прийняття відповідного законодавства щодо легалізації короткоствольної зброї.

Список використаних джерел:

1. Костенко М. В. Використання криміналістичного обліку вогнепальної зброї при розслідуванні злочинів, вчинених організованими групами. *Теорія і практика правознавства*. Вип. 2 (8) / 2015.

2. Герега Г. Ф., Зарубінський О. О., Петренко Б. М. та ін. Цивільна зброя в Україні: міфи та реальність. Українська дійсність і міжнародний досвід легалізації та контролю. К. : Видавничий дім “АДЕФ-Україна”, 2015. 152 с.

3. Про затвердження Інструкції з організації функціонування криміналістичних обліків експертної служби МВС : наказ МВС України від 10 верес. 2009 р. №390. *Офіц. вісн. України*. 2009. –№ 82.

4. Кожевніков В. В. До питання систематизації об'єктів балістичного обліку Експертної служби МВС України. *Теорія і практика судової експертизи і криміналістики* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. Київ-Маріуполь, 2018. 412 с.

УДК 343.98

Водолазов А. В., заведуючий лабораторією криміналістических досліджень Государственного учреждения «Научно-практический центр Государственного комитета судебных экспертиз Республики Беларусь»,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5049-0402>,

e-mail: vodolazart@gmail.com

Жолудева Д. В., научный сотрудник лаборатории криміналістических досліджень Государственного учреждения «Научно-практический центр Государственного комитета судебных экспертиз Республики Беларусь»,
e-mail: dikusia@gmail.com

Рыбалко Е. Я., старший научный сотрудник лаборатории криміналістических досліджень Государственного учреждения «Научно-практический центр Государственного комитета судебных экспертиз Республики Беларусь»

О ВОЗМОЖНОСТИ ПРОВЕДЕНИЯ ТРАСОЛОГИЧЕСКОГО ИССЛЕДОВАНИЯ СЛЕДОВ РАЗДЕЛЕНИЯ НА ПЛОМБАХ ИЗ ПОЛИМЕРНЫХ МАТЕРИАЛОВ ПОСЛЕ ИХ СКЛЕИВАНИЯ ЦИАНАКРИЛАТНЫМ КЛЕЕМ

Количество преступлений, в ходе совершения которых происходит преодоление дверей (входных, хранилищ и прочее), остается достаточно высоким. Качество экспертизы замков, пломб, сейф-пакетов предопределяет успех расследования и раскрытия таких преступлений.

По результатам анализа практики проведения трасологических экспертиз экспертными подразделениями Государственного комитета судебных экспертиз Республики Беларусь за 2017 год объектами экспертного исследования ПУ становились в каждой сотой экспертизе, назначаемой для установления обстоятельств получения несанкционированного доступа в помещения (к объекту). При этом в каждой пятой экспертизе ПУ исследованию подвергались пломбы, изготовленные из полимерных материалов.

Полимерные тросовые пломбы представляют собой монолитную конструкцию (из полипропилена или полипропилена с нейлоном), состоящую из:

— гибкого элемента – троса (может иметь хвостовую насечку);

— головки в виде усеченного конуса с входным и выходным отверстием. Внутри головки располагается металлическая четырех- или шестилепестковая цанга, препятствующая движению троса в направлении, обратном запираанию;

— бирки, представляющей собой пластину с цифровыми маркировочными обозначениями (номер, серия), нанесенными методами термо- или тампопечати либо лазером.

В специальной литературе не выработана единая классификации способов несанкционированного вскрытия ПУ, однако, наиболее целесообразно выделять среди способов:

1. Взлом – разрушение конструктивных элементов ПУ. Целью такого воздействия является устранение пломбы как препятствия к охраняемому объекту. С целью маскировки взлома может быть навешана другая пломба.

2. Вскрытие – «отпирание» ПУ при помощи различных устройств без разрушения деталей ПУ (ее корпуса), путем воздействия непосредственно на какой-либо конструкционный элемент. При этом основные усилия тратятся не на вскрытие ПУ, а на сокрытие следов таких действий.

Способ вскрытия (взлома) ПУ обуславливается следующими факторами:

— конструкцией ПУ;